

فراتر از خبر

جمهوری اسلامی چگونه از ابزار قطع سیم‌کارت برای فشار بر منتقدان استفاده می‌کند؟

راديو فردا

۲۴ دقیقه پیش

مقام‌های جمهوری اسلامی چند سالی است که از قطع سیم‌کارت به‌عنوان یکی از موثرترین ابزار تنبیه و مجازات منتقدان و فعالان مدنی استفاده می‌کنند؛ اقدامی که عواقب و آثارش صرفاً به محرومیت از دسترسی به خدمات تلفنی محدود نمی‌شود.

بسیاری از امکانات و خدمات روزمره ایران، از امور بانکی، دولتی، بیمه و حتی خدمات آموزشی، به یک شماره ثبت‌شده تلفن همراه و پیامک‌های تأییدیه‌ای که به آن شماره ارسال می‌شود، گره خورده‌اند. از این‌رو، مسدود کردن سیم‌کارت افراد در عمل آن‌ها را از مجموعه وسیعی از خدمات ضروری و حقوق شهروندی‌شان محروم می‌کند.

مهسا صفایی، یک تعمیرکار خودرو که در اینستاگرام هم به تولید محتوا مشغول است، می‌گوید سه سال پیش، به این دلیل که در ویدئوهایش بدون روسری و با لباس آستین‌کوتاه ظاهر شده بود، سیم‌کارتش قطع شد.

او در ویدئویی دیگر می‌گوید: «می‌پرسید اشتباهم چه بود؟ این‌که خواستم شرافتمندانه کار کنم و مخارج زندگی‌ام را تأمین کنم».

سیم‌کارت‌های علی اکبر گرجی، مدرس قانون اساسی، و سعیده شفیعی، روزنامه‌نگار، هم بدون هیچ‌گونه هشدار قطع شده بود. هر دو می‌گویند وقتی برای رفع انسداد سیم‌کارت‌هایشان مراجعه کرده بودند، مقامات به آن‌ها گفتند که باید برخی مطالب انتقادی را از صفحات‌شان در شبکه‌های اجتماعی حذف کرده و ۲۰ مطلب هم در دفاع از جمهوری اسلامی بنویسند و منتشر کنند.

↓ [لینک مستقیم](#) ✓

↗ [بازکردن در پنجره جدید](#)

پیشتر هم، دنیا مدنی، بازیگر پیشین سینما، گفته بود که نمی‌توانست بیمه اتومبیلش را تمدید کند؛ چرا که بر اساس یک قانون تازه، باید ابتدا نشانی محل سکونتش را در یک درگاه ویژه ثبت کند؛ کاری که مستلزم دریافت یک پیامک تأییدیه است و او به دلیل مسدود بودن سیم‌کارتش قادر به دریافت این پیامک نیست.

او در شبکه ایکس نوشته بود: «ظرف دو سه سال اخیر مسدود شدن سیم‌کارت‌ها به قدری عادی شده که مردم درباره‌ش طوری حرف می‌زنند که انگار از ترافیک یا آب‌وهوا شکایت دارند». او تأکید کرده که این «مجازات» پیش از آن‌که هرگونه اعلام جرمی شده باشد، اعمال می‌شود.

سابقه قطع سیم‌کارت‌ها

شروع توسل به این شیوه تنبیهی به چهار سال پیش و اعتراضات زن، زندگی، آزادی باز می‌گردد، اما در پی جنگ ۱۲ روزه اسرائیل و آمریکا با ایران در تابستان ۱۴۰۴، این روند شدت گرفت.

شماره تلفن همراه در زیرساخت دیجیتال ایران به مثابه یک شیوه شناسایی عمل می‌کند و در نتیجه، محروم شدن از دریافت پیامک‌های یکبار مصرف تأییدیه، فرد را از دسترسی به مجموعه وسیعی از خدمات محروم می‌کند.

«فیلتربان»، یک نهاد فعال در زمینه حقوق دیجیتال، انسداد سیم‌کارت را ابزاری «فراقانونی» برای شناسایی و محدودسازی افراد و ایجاد اختلال در توانایی فعالان اجتماعی برای ارتباط با یکدیگر، نهادها و رسانه‌ها توصیف کرده و یادآوری می‌کند که این شیوه حتی باعث شده که افراد نتوانند پیامک‌های دادگستری و دادسرا یا احضاریه‌های دادگاه را دریافت کنند.

این اتفاقی است که برای یلدا معیری، یک عکاس خبری شناخته‌شده هم افتاد. او می‌گوید به‌طور اتفاقی، وقتی که برای موضوعی غیر مرتبط در دادگاه حضور داشته، متوجه شده که برایش تاریخ دادرسی مشخص شده بوده اما به‌علت مسدود بودن سیم‌کارتش، پیامک‌های مربوط به آن را دریافت نکرده بوده و در نهایت برایش حکم غیابی صادر شده است.

برخی مقامات در این زمینه به ماده ۲۴۷ قانون جزائی ایران استناد کرده‌اند؛ ماده‌ای که به قاضی اجازه می‌دهد در جریان تحقیقات مقدماتی پرونده‌های کیفری، علیه مظنون از تدابیر نظارتی محدودکننده، همچون منع سفر یا راندگی استفاده کند.

حقوق‌دانان و فعالان مدنی اما می‌گویند سوال اصلی این است که آیا این قبیل تدابیر می‌تواند به‌شکلی گسترده شود که قطع دسترسی افراد به شماره تلفن‌شان و به طریق اولی، به مجموعه‌ای وسیع از خدمات ضروری را توجیه کند؟ آن‌هم در شرایطی که به گفته شهروندان، هیچ اخطار قبلی هم در این زمینه دریافت نکرده‌اند.

حسین احمدی‌نیا، وکیل ایرانی مقیم هلند، در گفت‌وگو با رادیوفردا تأکید کرد که دادگستری ایران «فاقد هرگونه مستمسک مشروع برای این اقدامات است».

او این شیوه را زمینه‌ساز محدود کردن آزادی افراد، آن‌هم بر خلاف اصول بنیادین قانون می‌داند؛ از جمله اصلی که می‌گوید مجازات باید بر اساس قانون تعریف و مشخص شده باشد.

حسین احمدی‌نیا می‌گوید مسدود کردن سیم‌کارت‌ها، حق دادرسی و محاکمه عادلانه را از افراد سلب می‌کند. این وکیل تأکید می‌کند که «قانون در جمهوری اسلامی عملاً معنای خود را از دست داده است».

این مطلب بخشی از:

فراتر از خبر

بایگانی

اجتماعی